

представители на разни народности, отъ които нѣкои съ своитѣ жестоки присмивания и нелѣпи укори къмъ българското име го принудили да напусне съзерцателния животъ и да се отдаде напълно въ говора и повеленията на историята. Другъ изходъ нѣмаше за отзивчивата му, високоблагородна и родолюбива душа. Защото веднажъ дълбоко раненъ въ светостъта на народнитѣ си чувства, о. Паисий не можеше вече обстойно и системно да не размишлява върху съдбата на своя народъ, не можеше да не се вдълбочава въ тая съдба, за да дири по разуменъ начинъ нейното обяснение, логическата последица, отъ което бѣ: събирането на ония материали, които легнаха въ основата на безсмъртния му книжовенъ трудъ: „*Исторія славяно-болгарская о народахъ и о царѣхъ и святыхъ болгарскихъ и о всѣхъ дѣяния и бытия болгарская*. Собрано и нареждано Паисиемъ Иеромонахомъ (бывшаго во святѣй гори Атонския отъ епархіи Самоковскія) во лѣто 1762, на ползу роду Болгарскому“.

Тая чудна за времето си и велика за ролята си книга, плодъ на двегодишно усилено бдение на родолюбива ревностъ, бива носена отъ самия авторъ изъ България, да се чете и преписва. Какъвъ идеенъ триумфъ се крие въ тоя фактъ на смирения Хилендарски отшелникъ, за когото личнитѣ облаги нѣматъ цена предъ олтара на тѣй огнено и страстно обичаната отъ него България! Той нищо не говори за себе си, защото неговото „азъ“ се слива съ общата вълна на желаното отъ него народно свѣстяване — Паисий дава личния си трудъ, личната си дарба за общи цели безъ смисълъ за възмездие. Ето защо нашата нова литература започва съ труда на единъ книжовникъ, за чийто животъ почти нищо не се знае.

Каква е основната идея на „Историята“ на Паисия, де се крие нейната сила, и съ що се характеризира значението ѝ? — Съживяване повѣхналитѣ народни чувства у българитѣ, ободряване българския народенъ духъ — ето целта на Паисиевия трудъ. Той събира и реди материали, както самъ се изразява, отъ „ревностъ и жалостъ по рода своего“, за да докаже на противници-хулители и присмивачи, че българскиятъ народъ великъ е билъ и пакъ ще стане... За да докаже и на „отцеругатели“, че нѣма защо да се срамуватъ отъ своя родъ и езикъ... Въ тоя вързопъ на родолюбивитѣ си сѣждения Паисий е възвишенъ. Той излага обстойно и съ жаръ славното минало на българския народъ при строго опредѣлена и ясна целъ: а) да установи грѣцката лукавщина и да защити простотата, незлобието и величието на българина, и б) на нашитѣ братя славяни — сърби и руси, да припомни, за отрезвление и вразумление, историческия фактъ, че тѣ дължатъ своята просвѣта и граждански строй на българитѣ. Следъ тая веща за времето си историческа защита, будителтъ на българското племе се залови да чисти трънсалата народна душа за по-друга духовна и политическа участъ. Отецъ Паисий, преди всичко, се стареа да вдѣхне нравствена сила въ сънародницитѣ си и старателно гледа да ги извади отъ фаталния сънъ на самоунищожението, до което бѣха дошли, като изгубиха народната съвестъ. Съ поука и логически доводи, а понѣкога, когато това е било нужно, и съ строги укори, вдѣхновениятъ прозорливецъ на нова България се стареа да свѣсти и осмисли всички загубени българи, или, както самъ ги именува, —

„отцеругатели“, за да бждатъ пригодни за новия животъ, що се мѣркаше въ патриотическитѣ блѣнове на родолюбивата му мисълъ. Общопризната истина е, че „както свѣтковица въ мракъ, както жива вода въ мъртви жили сж действували Паисевитѣ думи“. „*О неразумни юроде! поради что се срамишъ да ся наречешъ болгаринъ? Или не сж имали българи царства и господарства? ... Но отъ что ся ти, неразумне, срамишъ отъ свой родъ и влачишъ ся на чужди языкъ*“.

Основнитѣ възгледи и схващания, прокарани въ славяно-българската история, хвърлиха първата искра на нашето свѣстяване, искра, която съ странствуването на „Историята“ постепенно се разгаряше въ буенъ пламъ отъ емоции и кроежи всрѣдъ българския народъ.

Възгледитѣ на о. Паисия относно пробуждането на българския духъ и устройството на българската съдба съдържатъ три необходими вътрешни условия: а) съзнание за своя националенъ езикъ, б) съзнание за своя родна земя и в) проникване въ историческото минало, което оправдава народнитѣ стремежи къмъ единъ независимъ въ духовно и политическо отношение животъ. Тия възгледи и схващания посрѣдствомъ пжтуването на „Историята“ проникватъ въ селата и градоветѣ изъ българската земя, намиратъ свои застъпници, които, упоени отъ народообразователния духъ на о. Паисия, опитваха се и сами да се потрудятъ като Хилендарския историографъ „на ползу роду болгарскому“. Нѣма съмнение, че поменатитѣ опити сформираха по-нататкъ книжовници и будители, които съ по-голяма мощъ вървѣха по зова, прокаранъ въ славянобългарската история: „*Ти болгарине... знай свой родъ и языкъ и учи ся по своему языку!*“ Поради това и тия книжовници се именуваха ученици на о. Паисия. А тѣ сж плеадата ратници на българското просвѣтно поле, които съдействуваха да възкрѣсне българската мисълъ, българското име, тѣй както е днесъ и тѣй както еволюира въ пжтя на великото бждеще. Тѣ всички сж ученици на о. Паисия, защото въ тѣхнитѣ родолюбиви творби често се долавя ехото отъ неговитѣ позиви... Само тоя фактъ е достатъченъ да отреди първо мѣсто на скромния Хилендарски отшелникъ въ бждещия пантеонъ на българското възраждане.

Признателното потомство, като знае, че дѣлото на о. Паисия събуди българския народъ отъ вѣковенъ сънъ, и ентузиазизирано отъ духовно и политическо свѣстяване, го тласна въ пжтя на еволюцията, презъ 1912 год. се приготви достойно да чувствува и празнува *сто и петдесетъ годишнината* отъ излизането на свѣтъ (1762 г.) на неговата славянобългарска история.

Тоя културенъ празникъ, облеченъ въ красивитѣ постижения на българската нова писменостъ, зачната отъ Паисиевата история и дошла днесъ до оня разцвѣтъ, достойно олицетворенъ отъ българския университетъ и отъ българската академия на наукитѣ, е триумфъ на българската мисълъ. Балканската война, обаче, попрѣчи за изпълнението на това велико народно тържество. Нѣщо повече, печалниятъ завършекъ на победоносната Балканска война, 16 юний — сякашъ измѣсти духътъ въ дѣлото на о. Паисия, който свѣтълъ духъ по-късно, презъ време на свѣтовната война, бѣше съ престъпно безумие изоставенъ и забравенъ. Едва когато ударитѣ взеха да ставатъ катастрофални, ко-

гато живи части отъ българската снага се кжсаха и се даваха на съседни, когато заговорътъ срещу българското битие легна въ основата на Ньойския диктатъ, едва тогава добри български чедя направиха завой, връщайки се къмъ идеала и завета на родоначалника на новата българска писменостъ, *къмъ народния будителъ и трибунъ Паисия Хилендарски.*

Всебългарскиятъ съюзъ „Отецъ Паисий“ е рожба на тоя повратъ. Неговиятъ служебенъ жребий е мощниятъ зовъ на покровителя му: „*Българи, не се срамувайте отъ своя родъ и езикъ*“... Неговиятъ пжтъ е защита на историята и правото за свободенъ и културенъ животъ. Безъ робство, тероръ и асимилация, всѣки да се радва на своигъ национални дарования и да чувствува свободата на съвестта като животворно слънце, еднакво достъпно за всички.

И ако въ 1912 година не можехме да чествуваме 150-годишнината на славянобългарската Паисиева история, това ще сторимъ сега, като чествуваме 17С-годишнината ѝ, празднество, което има дълбокъ смисълъ и реално значение и което въ голѣма степенъ ще разведри сивата действителностъ на нашитѣ дни. Съ тая целъ Всебългарскиятъ съюзъ о. Паисий, съ благословението на Св. Синодъ, въ съгласие и участие на Министерството на народното просвѣщение, устройва повсемѣстно, изъ цѣла България и вънъ, дето това е възможно, голѣмо юбилейно тържество, което се открива и завършва на 27 септемврий т. г. — въ деня на Въздвижението на Животворящия Кръстъ, символъ на въздвижение предъ Паисиевата история на българския духъ отъ смъртъ къмъ животъ... Това достойно, навременно и полезно възпоменуване и празнуване, между другото, има благородната задача да призове *всички българи* да влѣзатъ въ светилището на Паисиевия заветъ съ твърдото решение, че ще му бждатъ вѣрни и предани, за да се изведе българската сждба на свѣтлия пжтъ, който е въ хармония съ историята и правото.

На 27 септемврий всички добри, признателни българи ще дойдатъ въ храмоветѣ за молитва предъ блажената паметъ на избраника, който въ службата си Богу и народу даде тласъка на възраждането, а въ училищата за панагерикъ предъ гения, който тури основния камъкъ на българската книга, а чрезъ нея на българската просвѣта.

На 27 септемврий отъ Царския домъ до найзатѣнтеното и последно българско жилище трѣбва да се понесе стихийно, въ сила и красота, дѣлото на о. Паисия, за да изчезнатъ изкушенията и опититѣ на външни и вътрешни тъмни сили, които отричатъ величието на българското минало и противодействуватъ на усилията ни да видимъ България духовно издигната въ вѣра и добродетели и културно богата въ просвѣта, свобода и въ творчески сили за напредъкъ въ пжтя на идеалитѣ ѝ.

Духовенството ни, което въ лицето на о. Паисия има свой роденъ идеологъ за вѣрна, достойна и свята служба Богу и народу, трѣбва най-разумно и изчерпателно за времето, въ което живѣемъ, да използва юбилейното празднество и за излишенъ пжтъ да докаже и дебело да подчертае, че краежгълниятъ камъкъ за българската история, за българското битие била е и си остава св. ни Православна църква, скжпо чадо на която бѣше нейниятъ

смирненъ, но вдѣхновенъ служителъ Паисий Хилендарски!

Поклонъ предъ родоначалника на новата ни писменостъ, който, изъ келията на своя монашески подвигъ, въ тъмни зори на черната робска нощъ вдѣхновено хвърли изъ пространната българска земя семе къмъ новъ исторически животъ.

Великото дѣло на нашитѣ светци-първоучители.

(По случай двата майски народни праздници.)

Дерзай, земле болгарская, радуйся и възграй, зане возвеличи тя Господь посреди земель славянскихъ.

(Църковна пѣсень за св. царъ Бориса-Михаила.)

„Ето великъ день Господенъ, великъ, много свѣтълъ праздникъ! Дерзай, българска земю, радвай се и заиграй, понеже Господь те възвеличи между славянскитѣ земи!“

„Съ какви духовни пѣсни да ви възвеличимъ, о преблажени учители, които се подвизавахте апостолски за спасението на славянскитѣ люде и които добре се потрудихте въ тѣхното просвѣщение съ свѣтлината на боговѣдението, къмъ която затворената врата се отвори отъ васъ съ изобретението на славянскитѣ писмена?“

Съ такива и много още други възторжени пѣсни скромниятъ и незнаенъ църковенъ пѣвецъ възпѣва на два пжти презъ месецъ май, месеца на природния разцвѣтъ и на земното възраждане, величественото дѣло на българския царъ-Кръстителъ свети Бориса-Михаила и на българскитѣ първоучители свети Кирила и Методия и тѣхнитѣ ученици.

Кой други български поетъ, окиченъ съ лаври, е могълъ да се издигне до единъ такъвъ възторгъ предъ великитѣ заслуги на българския народъ въ просвѣщението на грамадната частъ отъ славянитѣ, на православнитѣ славяни? Колко бледни сж, въ сравнение съ тия боговдѣхновени слова, думитѣ на народния ни поетъ Ив. Вазовъ, вложени въ устата на отца Паисия:

„Че и ний сме дали нѣщо на свѣтътъ

И на вси славяни книги да четатъ“ ...

Да, за жалостъ, ни единъ отъ насъ, днешнитѣ българи, не е схваналъ грамаднитѣ заслуги на царъ Бориса, на солунскитѣ св. Братя и на тѣхнитѣ ученици въ цѣлото имъ необятно величие и въ всичката блѣстяща свѣтлина и възвишена светостъ, не е разбралъ какво значение имаше за насъ приемането съ християнството като господстваща вѣра въ нашата държава, съ основаването на самостояйна българска църква отъ първия и превода на Светото Писание и на църковнитѣ богослужебни книги отъ последнитѣ! Това е въпросъ, който не е още напълно ясенъ за нашитѣ учени и писатели, камо ли за простия народъ. За насъ и днесъ не е напълно ясно, че християнската вѣра щѣше да бжде сждбоносна за насъ, че щѣше да ни донесе не само робство на чужди народъ, но и пълно изгубване на нашата народностъ, ако не бѣ придружено съ християнската просвѣта на роденъ намъ български езикъ. Тѣй както полабскитѣ и прибалтийски славяни, които населяваха днешната германска земя, на изтокъ отъ рѣка Елба и на югъ отъ Балтийско море, бидоха понѣмчени, защото приеха християнството отъ чуждестранно духовенство, което му проповѣдаваше словото Божие на чуждъ нему езикъ, така и

ние щѣхме да станемъ гърци, ако на време нашиятъ царь кръстителъ Борисъ-Михаилъ не бѣше прегърналъ дѣлото на светитѣ седмочисленици и почти едновременно съ покръстването не бѣше основалъ Българската църква и българската школа. Нѣщо повече: подъ влияние на чужди за насъ безбожни разрушителни идеи, развратителни и пагубни настроения и на свойствени намъ пороци и недостатѣци, ние днесъ още не сме се издигнали до оная висота на духа, до която трѣбва да се издигнемъ като единъ народъ, кръстителъ и просвѣтителъ, отъ чиято срѣда сж излѣзли и между които сж се подвизавали особено видъ светии, каквито не е ималъ никой другъ народъ: светци - първоучители. Всички европейски народи иматъ своитѣ народни светци - апостоли: френцитѣ иматъ единъ свети Реми, англичанитѣ—св. Августинъ, германци и белгійци—св. Бонифаций, швейцарци—свети Галъ. Тия светци се славятъ и чествуватъ като кръстителни на цѣли народи, разпространители на християнството между тѣхъ, и само това. Ние, обаче, длѣжимъ на нашитѣ народни светци преобрѣщането ни не само отъ езичници въ християни, но и отъ народъ варварски въ народъ просвѣтенъ и образованъ; достоенъ не само да живѣе самостоятелно животно, но и способенъ да просвѣти други народи, каквито бѣха сѣрбитѣ, ромѣнитѣ, руситѣ. Славна сѣдба на единъ народъ богоносецъ, велико призвание на една богоизбрана нация!

Нека не е за никого невѣроятно, че проникването въ духа на нашата духовно-културна история изпълва всѣкиго, дори чужденеца, съ голѣмъ възторгъ за заслугитѣ, които нашиятъ народъ има — просвѣтяване другитѣ народи съ свѣтлината на вѣрата и на истината. Погледнемъ ли наистина малко по-нагоре отъ всѣкидневнитѣ си суетни грижи, нужди и удоволствия, ние ще видимъ съ възхищение, че подиръ душитѣ на св. Царь Бориса-Михаила и на св. Седмочисленици, на българския небосклонъ има още безкрайна редица звезди, за чиято имена ние рѣдко се питаемъ, колкото и да се ползуваме отъ тѣхната свѣтлина презъ всички вѣкове на тъмнината, на робството. Това сж все последователи и приемници на солунскитѣ братя: епископъ Константинъ, Черноризецъ Храбъръ, Иоанъ Екзархъ, Козма Презвитеръ, Теодосий Търновски, Патриархъ Евтимий, Константинъ Костенечки, Григорий Цамблакъ и много други, чиято съчинения сж се чели на времето по цѣлия Балкански полуостровъ и по цѣлия славянски изтокъ.

Всѣка година ние си припомнимъ за дѣлото на светитѣ Кирила и Methodия, всѣка година не пропускаме да ги величаемъ и молимъ не само за цѣлия нашъ народъ, но и за цѣлия свѣтъ. Но едно ние не бива сжщо така да забравяемъ: всѣка година все повече и повече да обикваме българската азбука, която тѣ сж изнамѣрили, преди всичко, за насъ, и, както ни съветва Черноризецъ Храбъръ, да я ценимъ повече, отколкото други народи ценятъ своята, защото, ако другитѣ азбуки сж изнамѣрени отъ учени хора, нашата е изнамѣрена отъ светии. Едновременно съ нашата свята азбука, ние трѣбва да обикваме все повече оная българска книга, която тѣ сж сътворили за насъ и Българската църква и школа, които тѣ сж създали между насъ и за които сж живѣли, тържествували и страдали заедно съ насъ. Проникнати съ вѣчна признателностъ къмъ солунскитѣ св. Братя, съ вѣчна любовъ къмъ тѣхното дѣло, ние не ще оставимъ въ сърдцата си мѣсто за низки честолюбия, за мерзки омрази, за гнусни вражди, за мракобѣсие, обичъ къмъ мрака и невѣжеството, и чуждебесие — обичъ къмъ чуждото.

Бѣше време, когато празникътъ на св. Кирилъ и Methodий съединяваше въ едно всички българи —

свободни и поробени — и будѣше въ душитѣ имъ спомена за тѣхното славно минало и нови идеали за бъдещето. Нима вънкашнитѣ поражения и вътрешнитѣ недоразумения сж въ състояние да намалятъ значението на тоя празникъ, преди всичко български, че тогава всеславянски, чествуванъ и отъ православни и отъ католици славяни? Да не бжде! Следъ несполукитѣ, които има напоследъкъ, нашиятъ народъ си остава пакъ оня народъ кръстителъ и просвѣтителъ, каквѣто си е билъ въ времето на св. Царь Бориса и на светитѣ солунски Братя! Той отново има призвание да учи свѣта, за да почита свободата и правдата, да се отвращава отъ тиранията и насилието по цѣлата земя, да проповѣдва братство и миръ между всички народи! Тоя идеалъ на нашия народъ ни се внушава постоянно отъ тропара, който се пѣе въ честь на свети Кирила и Methodия: „Богомждри Кириле и Methodие, единоправни като апостолитѣ и учители на славянскитѣ земи, молете Владиката на всички, да утвърди всички славянски народи въ православие и единомислие, да умири свѣта и да спаси нашитѣ души“.

Съ това съзнание, нека всички запѣемъ заедно съ нашитѣ деца и внуци:

Върви народе възродени,

Къмъ свѣтли бжднини върви!

Илия С. Бобчевъ.

Езикътъ на свещенитѣ книги, преведени отъ светитѣ Солунски Братя.

Въ старитѣ книжовни паметници, въ които се описва животътъ и дейността на светитѣ Кирила и Methodия, обикновено се говори, че тѣ превели свещенитѣ книги отъ грѣцки на „словѣнски“, като предварително изнамѣрили „словѣнско писмо“. Това заставя мнозина да недоумѣватъ и питатъ: нали се знае отъ всички, че светитѣ Братя изработили старобългарска азбука и Свещеното Писание превели на старобългарски езикъ? Защо тогава тѣхнитѣ книги се наричатъ „словѣнски“, а не български или старобългарски? Не е ли това една грѣшка въ старитѣ книги?

Свършено правилно въ старитѣ паметници Кирило-Methodиевитѣ книги сж наречени „словѣнски“, защото езикътъ, на който светитѣ Братя превели свещенитѣ и богослужбенитѣ книги и който въ IX вѣкъ се е говорѣлъ въ гр. Солунъ и цѣлата негова околностъ, е билъ и се е наричалъ „словѣнски“. Цѣла Македония, населена съ славянско племе, тогава се е наричала „Словѣния“. И епископъ Климентъ, първиятъ ученикъ на светитѣ Кирила и Methodия, изпратенъ отъ царь Бориса въ Западна Македония, е нареченъ „Епископъ Словѣнски“. Пъкъ и самитѣ свети Братя били славяни, родомъ отъ Солунъ. „Вы еста Селуняна, — казалъ имъ византийскитѣ императоръ Михаилъ, когато искалъ да ги прати съ велика мисия въ Моравия и Панония, — да Селуняне вси чисто славянски бесѣдуютъ“. Но щомъ светитѣ Братя били славяни отъ Солунъ, тѣ не могли да превеждатъ и пишатъ на другъ славянски езикъ (който нѣмало отъ кого и да научатъ), освенъ на своя роденъ, който се е говорѣлъ въ Солунъ и въ неговата областъ. А тоя славянски езикъ (който и днесъ се говори въ Солунско) малко по-късно, когато и Южна Македония влѣзла въ състава на българската държава, взелъ да се нарича български. Защото по-късно и самитѣ славянски жители на Македония, които преди, като граждани на Византийската империя, се наричали съ племенното си име

„словѣни“, следъ покоряването имъ отъ България, почнали да се наричатъ съ политическото име „българи“.

И не е било възможно въ втората половина на IX вѣкъ книгитѣ на светитѣ Кирила и Методия да бждатъ назовани „български“, защото тѣ били Свещено Писание, преведено на славянски езикъ, а езикътъ на старитѣ българи, който не е билъ славянски, тогава вече не съществувалъ. Храбритѣ и завоевателни българи, които не притежавали никаква култура, вече били послаянчени, като на завоеванитѣ отъ тѣхъ славяни постепенно наложили само името си.

По-късно, обаче, когато обединенитѣ отъ българитѣ славяни образували голѣма и силна славянска държава, носеща името „българска“, тогава и славянитѣ въ тая държава взели да се зоватъ българи, и езикътъ имъ почналъ да се нарича български. Тогава и въ книжовнитѣ паметници за самия свети Кирила се пише: „рожденнымъ бысть отъ Солуня града, родомъ бѣ Болгаринъ“, а за превода му: „тобою вса сръпскаа земля хвалитсе, светителю Кириле, словесъ божествени книги бльгарьского езика научиль еси“; тогава и светитѣ Братя чисто и ясно се наричатъ „звезды болгарскія, отъ Солуня града возсіяшія“.

Тѣй че, Кирило-Методиевскитѣ езикъ е езикъ на ония славяни на Балканския полуостровъ, които въ края на IX вѣкъ, следъ политическото си и духовно обединение, взели да се наричатъ българи. Затова именно тоя езикъ съ право се нарича „славянобългарски“ или „старобългарски“.

Хр. П-въ.

За справедливостта.

Нашиятъ земенъ животъ, колкото и да е материаленъ, се подчинява на чисто нравствени начала отъ най-високъ порядъкъ. Нашето материално съществуване не е целъ на битието, а условно сръдство за духовния напредъкъ на човѣка и цѣлото човѣчество. Има духовни начала, които господствуватъ и въ растителния и животинския свѣтъ, изобщо въ цѣлата природа. Такова едно начало е справедливостта.

Докато правото е рожба на нашия животъ и е подложено на капризитѣ на времето, то справедливостта е вѣчна и неизмѣнна. Собствено тя повече углѣбява и усвършенствува взаимоотношенията между хората. Правото и справедливостта не винаги се покриватъ, а често сж въ вражда. Което правото признава, справедливостта отхвърля. Правото е норма и формули, а справедливостта е сжщностъ. Справедливостта е рожба на великия законъ на любовта.

За обществения и държавенъ животъ справедливостта се явява начало сполително между отдѣлнитѣ части на това сложно. Справедливостта е, която поставя на ясно отношенията между частитѣ, която ги слага на точно и опредѣлено мѣсто и опредѣля сложнитѣ имъ отношения по начинъ на пълна хармония. Справедливостта въ уреждането на държавата играе творческа роля, тя движи напредъ развитието на народа, тя е творчески импулсъ за отдѣлнитѣ ѣ членове.

Дето началото на справедливостта е легнало за основа на държавния и социаленъ животъ, тамъ царува безгранично довѣрие и миръ. Тамъ сътресенията сж невъзможни. Върху това чисто етично начало човѣкътъ е окриленъ за творчество и всѣкакъвъ успѣхъ. Осъществяването на най-висшитѣ форми на общественъ животъ, осъществяването на политическа и стопанска демокрация е възможно само върху вѣчното начало на справедли-

востта. Конфликти справедливостта може да роди само съ несправедливостта. Несправедливостта е тъмно начало, то извира отъ животинското въ човѣка.

Справедливостта е основа на доброто, тя е осъществяване на държавата-народъ. Чрезъ нея въ обществения и държавенъ животъ се осъществява висшия християнски законъ за любовта. Тя, справедливостта, следователно, влага въ нашия земенъ, материаленъ животъ чисто духовни ценности. Чрезъ нея се претворява животинското начало въ духовно.

Нейниятѣ антиподъ е несправедливостта, майка на тъмното начало, отъ което се е родило злото. Несправедливостта не търси доброто, хармонията, правдата, истината; тя живѣе въ мракъ и създава бури, озлобления и рушения. Несправедливостта води човѣка, общества и държавитѣ къмъ смъртъ. Тя не търси слънцето и щастието за всички, тя търси личното, тя мрази, себеподобния си. Тя е жестокостъ, тя е отмъщение.

Народитѣ я познаватъ, държавитѣ сж я изпитали. Тя е родила революциитѣ и бунтоветѣ. Ето защо трѣбва да я опознаемъ, изучимъ, защото тя живѣе незаконно съ онова, що именуваме право. Тя се притиска до него за да изглежда защитима и не тѣй страшна.

Ние виждаме днесъ, какъ несправедливостта заплива като мжтенъ потокъ свѣта. Ние отдѣлно и общо я изпитваме, страдайки. И въ душата ни е и смуть и мятежъ. Дори и въ нашата малка земя, отъ Бога благословена, тя е свила гнѣздо и простира свситѣ пипала чрезъ неправдата, чрезъ алчността, чрезъ всѣко зло, което познаваме. Тя е въ държавата. Нашитѣ държавници, нека простятъ откровеността, нѣматъ за култъ справедливостта, не сж се жертвували за нея, не я обичатъ. Нека видятъ тамъ долу какъ живѣе ѣ чувствува народътъ тѣхната осъжденостъ отъ справедливостъ, за да разбератъ, колко сж виновни за нашия лошъ държавенъ и общественъ животъ.

За нашата хубава изобилна земя, ако се установише царството на справедливостта, тя щѣше да се превърне на райска земя. Ако българскитѣ държавникъ и общественикъ би ималъ за знаме справедливостта, демагогия и лъжи не щѣше да има, насилие и използване на властъ не щѣха да ставатъ, спекула и експлоатация не щѣха да сж възможни. Надъ правото щѣше да стои справедливостта, надъ лъжата — истината. Справедливостта не търпи злото, тя не може да вижда страданията на цѣлъ народъ и злорадството на нѣколцина. Тя мрази неправдата и всѣко зло и ги изгонва. Социални и икономически въпроси не оставятъ нерешени отъ справедливостта. Тя не затваря очи и мрази компромиситѣ. Тя е за истината, за правдата, оная правда, по която тичаме като къмъ родно огнище.

Ето това е справедливостта. За нашата земя тя е желаната, за да стане земя на слънцето, на розитѣ, на всѣки духовенъ и материаленъ успѣхъ. Днесъ нашата земя едва ли не е страна на мрачнитѣ усмивки, на мятежа, на недовѣрието, на подозрението, на отмъщението. Несправедливостта въ нашата земя царувала презъ вѣковетѣ. Тя и днесъ е господарка въ земята ни. Тя е въ всички ни, тя е въ държавата. Но най-страшна е, когато я упражняватъ народнитѣ водачи, интелигенцията. Нѣма организация и учреждение, въ което да не се е свила и да неережда.

Дошло е времето да потърсимъ справедливостта, да я доведемъ въ нашата земя. Тя ще ни научи, ще ни преобрази, ще ни направи други. Истинска демокрация ще се създаде въ нашата земя. Законътъ ще бжде почитанъ, правото следвано, равенството осъществено, вѣрата възвръната и моралътъ утвърденъ. Справедливостта ще издигне страната ни, ще ни създаде име на народъ и ще

бждемъ живъ примѣръ за всички народъ. Справедливостъ иска нашата земя отъ всички, за да почне новата ни история на творчество и осъществяване на доброто. Та така да осъществимъ народъ-държава, построена на етични начала.

Н.

Обществена и църковна благотворителностъ.

Мизерията, която разяжда снагата на цѣлия ни народъ, въ последно време неимоверно много разрастна въ размѣритѣ си. Стотици хиляди наши родни братя и сестри сж жертва на тази страшна обществена болестъ, която ги терзасе, души, умъртвява. Безработица, тѣлесни немощи и всевъзможни други несгоди, сж свързали ржцетѣ на множество честни люде, които, само благодарение повелята на една злечеста сждба, сж обречени да поддържатъ своето сжществуване съ горчилкитѣ на живота. Повече отъ всѣки другъ пжтъ днесъ се чувствува нужда отъ прояви на самарянство, повече отъ всѣкога днесъ животътъ се нуждае да бжде възгрѣванъ отъ проявявано на дѣло християнско чувство на милосърдие.

Доколко съ живота си ние даваме доказателства, че не прекарваме своето сжществуване съвсемъ независимо отъ нерадостната участъ на множеството, което ни окръжава, дотолкова ние отражаваме въ своитѣ души правилното разбиране и усвояване на Христовото благовестие. Отрадно е, че животътъ все още възкръмява дѣла, проявата на които идва да намали силата на всеобщо разпространеното убеждение, че времето, което живѣемъ, е било озарено съ знака на едно безусловно и повсемѣстно завидетелитвувано коравосърдечие. А има данни и факти, които говорятъ, че все още не е оскъдѣла искрата Божия въ човѣка.

Не безъ отзвукъ оставатъ много болки и нужди. Има, разбира се, много повече да се желае, но това, що се прави въ кръга на възможното, все пакъ не е лишено отъ цена. На много мѣста се развива похвална дейностъ за облекчаване мжжитѣ и неволитѣ на ближния.

Единъ отъ градоветѣ, който — не ще бжде преувеличено ако се каже — стои на едно отъ първитѣ мѣста по отношение на онава, що се прави въ областята на обществената и църковна благотворителностъ, е Русе. Този градъ неведнѣжъ е давалъ и продължава да дава немалко доказателства, че у гражданитѣ му е твърде развито чувството на отзивчивостъ къмъ нещастията на другитѣ.

Може би още не е заглхналь екотътъ на оставенитѣ тежки последиствия отъ разразилото се съ такава опустошителна сила земетресение въ плододатнитѣ равнини на Южна България. Тази чудовищна стихия на природата извика нуждата отъ незабавна помощъ отъ страна на онѣзи, които бѣха пощадени отъ нея. Мнозина се притекоха. На мнозина се помогна. Но недостигнатъ по своето щедро дарение остана градъ Русе, чиито граждани, чрезъ д-во „Червенъ кръстъ“, внесоха своята данъ отъ два милиона двестѣ и петдесетъ хиляди лева.

Сжщо земетръсна стихия нанесе немалки загуби и на нѣкои области въ робска Македония. Вестъта за това нещастие намѣри своя отзвукъ въ сърдцата на русенци: образуваниятъ по този поводъ комитетъ събра и внесе една помощъ отъ около сто хиляди лева.

Това е благотворителностъ, извикана отъ случая. Но друга една, не по-малко щедра, благотворителностъ се проявява систематически: въ нейна помощъ сж нѣколко специално учредени институти.

Нѣмотията прѣчи на много родители да полагатъ най-необходимите грижи за физическо закрепване на рожбитѣ имъ, намиращи се точно въ онази възраст, когато грижи сж най-вече нужни. Две *Здравно-свещателни станции* обслужватъ повече отъ две хиляди семейства, чиито деца се поставятъ подъ лѣкарски надзоръ и този на сестритѣ посетителки. Крайно беднитѣ и нуждаещитѣ се се обслужватъ всѣки денъ съ млѣко по 40—50 литри. За коледнитѣ и великденски празници се подпомагатъ 300—400 семейства съ захаръ, брашно, гризъ, сапунъ и др. Най-беднитѣ отъ тия семейства се подкрепятъ съ такива продукти и ежемесечно. Всичко, което се дава, възлиза на повече отъ сто и двадесетъ хиляди лева годишно, събирани измежду гражданитѣ

Нѣмотията вика и женитѣ да работятъ извънъ домоветѣ си. За подпомагане на беднитѣ работнички, които иматъ невръстни дечица, сж създадени *два приюта* — „Св. Климентъ Охридски“ и „Св. Георги“, въ които се подслоняватъ около 50—60 деца отъ дошколка възраст, презъ време, когато майкитѣ имъ сж на работа. Православното християнско братство „Св. Климентъ Охридски“, което, заедно съ просвѣтно-благотворителното братство „Добриня Иосифъ I“, издържа единия приютъ, преди два-три месеца освети новопостроеното си здание на стойностъ повече отъ 450 хиляди лева. А братството „Добриня Иосифъ I“, издържаше, заедно съ прав. хр. братство „Св. Георги“, втория приютъ, е влѣзло вече въ преговори за откупване на собствено здание за 300 хиляди лева, по-големата частъ отъ която сума е осигурена пакъ чрезъ дарения.

Седмъ безплатни трапезарии подпомагатъ беднитѣ деца — учаци се — около 600 души — съ питателна храна. Една трапезария съ 60 деца се издържа отъ прав. христ. братство „Св. Иоанъ Рилски“ и се помѣщава въ дома на една негова членка; друга — отъ женското благотворително д-во „Добродетель“ (което недавна биде ошастливено съ едно щедро дарение отъ 500 хиляди лева, направено отъ русенския гражданинъ Ив. Лазаровъ), останалитѣ петъ трапезарии се издържатъ отъ Общограждански комитетъ.

Отъ нѣколко години, всѣко лѣто, се изпращатъ въ Варна отъ гражданския комитетъ *за колонията „Здравецъ“* стотици деца, които иматъ нужда отъ морско лѣчение. Повече отъ половината отъ тѣзи деца лѣтуватъ въ колонията съвършено безплатно. Миналото лѣто се освети въ Варна собственото на комитетата здание, възлизаше надъ два милиона лева — пари, събирани по левъ-по два при упорити усилия отъ страна на учители, ученици и гражданство.

За ученички, които не сж отъ града, за предпазването имъ отъ всевъзможни изкушения и съблазни, е устроенъ девическия *пансионъ „Закрила“*, кждето при възможно низка такса, може да прекара по нѣколко дни и всѣка, дошла въ Русе, жена или девица.

Клонътъ на д-во „*Червенъ кръстъ*“, целъта на което е да полага грижи за облекчаване поне отчасти страданията на сполетѣнитѣ отъ напасти въ живота, съ упорити усилия успѣ да събере срѣдства, да изгради и обзаведе единъ павильонъ за гръдоболни при държавната болница въ града, който павильонъ възлиза на стойностъ надъ единъ и половина милиона лева.

Гражданството на Русе не е закѣснѣло да се грижи и за сждбата на неджгавитѣ и безприютнитѣ. Просятия по улицитѣ въ града е вече премахната, и на гражданитѣ е внушено да не я поощряватъ по отношение на случайно упражняващитѣ просячество. Всичко *неджгави и безприютни* сж прибрани, съ съдействието на прав. христ. братство „Св. Възкресение Христово“, въ единъ *приютъ*, издържанъ отъ граждански комитетъ.

Женското благотворително д-во издържа, заедно съ братството „Добриня Иосифъ I.“, едно старопиталище, което приютява доста старци и старици.

Отъ преди петъ години е конституиранъ въ града общограждански комитетъ за благотворителностъ, който ежегодно събира отъ гражданитѣ по 200-300 хиляди лева, съ които се подпомагатъ презъ коледнитѣ празници около хиляда бедни семейства съ продукти отъ първа необходимостъ, както и въобще се подкрепятъ разнитѣ благотворителни институти въ града.

Това е въ общи черти схемата на благотворителността, която се развива въ най-големия крайдунавски градъ. Кой знае дали другаде е застъпено въ такъвъ мащабъ дѣлото на благотворение! Но отъ значение е фактътъ, че благотворителната дейностъ въ Русе се проявява при най-близкото, въ повечето случаи, главното сътрудничество и инициатива на Църквата. Нѣма благотворителен институтъ, въ който нейни представители да не взематъ активно участие. Подъ председателството на Негово Високопреосвещенство митрополитъ Михаилъ сж събирани помощици за пострадалитѣ отъ земетресенията, подъ негово председателство работятъ Комитетътъ за детето, д-вото „Червенъ кръстъ“, братството „Добриня Иосифъ I.“, Общогражданскиятъ комитетъ за благотворителностъ. Православнитѣ християнски братства, изникнали въ лоното и възрастващи подъ закрилата на Църквата, издържатъ детскитѣ приюти и една трапезария; приюгътъ за неджгави се откри при непосредственото участие на едно отъ тѣзи братства; въ управителното тѣло на Комитета за детски колонии „Здравецъ“ влизатъ двама свещеници; и най-после — старопиталището, издържано отъ д-во „Добродетель“ и братството „Добриня Иосифъ I.“, се помѣщава безплатно въ едно църковно здание.

Не безъ значение е да се отбележи, че като плодове на тази добродетель, внедрена у русенския гражданинъ, се явява и издигането на новата църква въ лѣтния кварталъ и изографисването на катедралната църква изключително съ дарения, възлизаци на стотици хиляди лева.

Въ Русенци не е оскъждѣла любовта на Оногова. Който затвърди нейното тържество съ своята Голготска жертва и я запечата съ славното Си възкресение. Не съ гордостъ тѣ гледатъ на извършеното отъ тѣхъ въ областта на обществената и църковна благотворителностъ. Не смѣтатъ, че иматъ нѣкакви свѣрхдължни заслуги. Нѣщо повече: тѣмъ даже не е чуждо съзнанието, че дължатъ още много на тѣзи, които сж белязани отъ сждбата да не се чувствуватъ облѣхвани отъ милувката на житейскитѣ радости. И ако се изнася сега една страница на християнска добродетель, регистрирана въ Русе, то това става, защото се налага обстоятелството, че може би мнозина сж съвършено неправилно осведомявани по отношение състрадателнитѣ и отзивчиви чувства на русенскитѣ граждани. Последнитѣ не жадуватъ похвала за добритѣ дѣла, които вършатъ, но справедливостта изисква поне и да не бждатъ дарявани съ незаслужени обиди и неоснователни упрѣци. Сърдцето *МОЖЕ* и да не бжде обласкано, когато проявява любовта си, но то *НЕ ТРѢБВА* да бжде наранявано съ непризнателностъ. За дарове на добросърдие не нанесена болка трѣбва да бжде наградата!

Ст. Визиревъ.

Последнитѣ дни отъ пребиваването на сръбскитѣ гости у насъ.

Следъ завършването на разговоритѣ между представителитѣ на двата национални съвета и подписване на протокола, въ столицата останаха нѣколко дни Негово Преосвещенство епископъ Николай и о. д-ръ В. Яничъ, за да могатъ да направятъ още нѣкои посещения и да се опознаятъ по-отблизо съ нашия църковенъ животъ.

Въ петъкъ, на 5. V., следъ обѣдъ, Негово Преосвещенство епископъ Николай служи архиерейска вечерня съ петохлѣбие въ столичната църква „Св. Георги Победоносець“. Предъ хилядитѣ богомолци той произнесе много назидателна проповѣдь за св. В. Мжченикъ Георги Победоносець, която, макаръ на сръбски езикъ, бѣ разбрана отъ всички и направи силно впечатление.

Вечерята делегатитѣ на двата национални съвета бѣха поканени на вечеря отъ Съюза на свещеническитѣ братства въ България. Вечерята бѣ сложена въ помѣщенieto на Съюза. Отъ името на организираното свещенство гоститѣ бѣха приветствувани съ много топлота отъ секретаря на Съюза протоиерей Димитъръ Андѣревъ.

Въ сжбота, Георгьовденъ, гоститѣ присѣствуваха на молебена, отслуженъ отъ Негово Високопреосвещенство св. Софийский Стефанъ, въ съслужение съ много свещеници, предъ храма-памятникъ „Св. Александъръ Невски“, по случай празника на победитѣ, и останаха до края на тържеството. Тѣхни Величества Царътъ и Царицата се ржкуваха съ Преосвещеный Николай, съ когото Царътъ продължително разговаряше.

Сжщия день следъ обѣдъ тѣ посетиха Драгалевския манастиръ. Съ голѣмъ интересъ разгледаха историческата старинна манастирска църква и запазенитѣ фрески. На вечеря останаха въ св. обитель, игуменъ на която е стариятъ и дългогодишенъ свещенослужителъ на Охридската епархия, бившъ протосингелъ въ Охридъ, архимандритъ Дионисий.

Въ недѣля, на 7. V., гоститѣ посетиха девическитѣ манастири „Св. Георги“ при с. Кремиковци и „Св. Никола“ при с. Бухово. Негово Преосвещенство епископъ Николай прояви голѣмъ интересъ къмъ устройството и живота на тѣзи девически манастири, понеже и самъ е открилъ въ Охридската епархия девически манастиръ. Въ Кремиковския манастиръ той разгледа старата манастирска църква, остатѣцитѣ отъ стара иконопись, едно старо ржкописно четириевангелие съ предисловие отъ Охридския архиепископъ Теофилакта и нѣкои други старини. Въ Буховския манастиръ той посети болната сестра-игумения, на която каза хубави утешителни думи и й подари едни божигробски броеници. Преосвещениятъ Епископъ остана много доволенъ отъ това, което можа да види въ тѣзи св. обители.

Въ понедѣлникъ, на 8. V., преди обѣдъ той присѣствува на срещата на нашитѣ архиерей съ г. Джонъ Мотъ въ единъ отъ синодалнитѣ салони. Въ часа 1 и 25 м., на обѣдъ, гоститѣ отпжтуваха за Югославия, радушно изпратени отъ много приятели на мира и разбирателството между двата братски народа. На гарата тѣ бѣха изпратени и отъ Тѣхни Високи Преосвещенства св. Софийский Стефанъ, св. Неврокопский Макарий, св. Старо-Загорский Павелъ, св. Врачанский Паисий, Преосвещенитѣ епископи Борисъ и Антимъ, Високопреподобния архимандритъ Кириль, представители на свещеническия съюзъ и др. Пожела имъ се добъръ пжтъ и успѣшна работа въ тѣхното отечество за братски миръ и отношения между дветѣ съседни страни.

До Драгоманъ гоститѣ сж пжтували съ група наши журналисти, предъ които сж направили изявления за гос-

туването у насъ и за впечатленията, които отнасятъ въ отечеството си отъ нашата страна. Преосвещеный Николай, между другото, е казалъ, че въ България тѣ не сж били приети само като гости, а като братя, на които по единъ непринудено искренъ начинъ сж били засвидетелствувани голѣма почитъ и любовъ. Съ особено възхищение говорили за Негово Величество Царя. „Негово Величество Царь Борисъ остави у насъ неизгладими впечатления на мъдростъ и набожностъ“, казалъ епископъ Николай, а о. Д-ръ П. Яничъ съ голѣма възторженостъ говорилъ за добротелитѣ на Негово Величество, което е истинско щастие за българския народъ. Тѣ сж се произнесли извънредно хубаво и за представителитѣ на нашата църква, съ които бѣха въ непрекъснатата връзка презъ време на гостуването. Особено пѣкъ сж изтъкнали голѣмитѣ качества на св. Софийския митрополитъ г. г. Стефанъ и другитѣ наши архиереи. Такива изявления имаме възможностъ да чуемъ отъ гоститѣ много пжти въ разни случаи и по разни поводи.

Между другото, тѣ сж споменали за напредѣка на духовно-религиозния животъ у насъ, което би могло да бжде голѣма поука за сръбския православенъ народъ и църква.

Отъ границата гоститѣ сж изпратили благодарствени телеграми до Негово Високопреосвещенство митрополитъ Стефанъ и до замѣстникъ министъръ-председателя г. д-ръ Ал. Гиргиновъ.

К.

БЕЛЕЖКИ И ОТЗИВИ.

Другаде и у насъ. Откато Хитлеръ стана райхсканцлеръ на Германия, въ тая постоянно вълнуваща се страна настъпи съвсемъ новъ редъ на нѣщата. Социализмътъ, който се бѣ затвърдилъ здраво въ държавата, и болшевизмътъ, който отъ година на година все повече и повече се засилваше, започнаха едно неочаквано отстѣпление предъ напора на хитлеристскитѣ патриотични маси, които предприеха своята акция съ съзнанието, че излизатъ на сцената като спасители на своята родина. Безъ да пролива кръвъ и безъ да губи време въ дълги размисления върху методитѣ на борбата, Хитлеръ, подкрепенъ безрезервно отъ своитѣ многомиллионни гласоподаватели, излѣзе съ лозунга „Германия надъ всичко“, и всички негови противници паднаха на колѣне. Първата и най-главна целъ на този новъ човѣкъ, който по признанието на мнозина трудно се поддава на характеристика като държавникъ, бѣ да се справи бързо съ лѣвитѣ течения въ страната и съ всички рушители на държавата. Той изгони всички по-изпжкнали смутители на добрия редъ въ страната по разни посоки, конфискува клубоветѣ и имотитѣ на социалистическата и комунистическа партии, първи май — голѣмия празникъ на социалисти и комунисти той превърна въ националенъ празникъ, първото чествуване на който се извърши тая година при небивало общонародно въодушевление. По тоя начинъ Хитлеръ нѣкакъ си безшумно сподави всички обществени прояви на марковитѣ последователи. Но понеже змията, и следъ като е пребита, ако главата ѝ не е смазана, ще продължава да е опасна, Хитлеръ не спре до тукъ. Сега той започна да лѣкува злото въ неговия коренъ. Въ Берлинъ билъ съставенъ и обнародванъ списъкъ на съчиненията съ лѣви идеи, които ще трѣбва да изчезнатъ отъ библиотекитѣ и бждатъ унищожени. Изброяватъ се редица автори, чиито съчинения трѣбва да се унищожатъ, между които и социолозитѣ Макс Адлеръ, А. Бебелъ, Е. Бернщайнъ, Кауцки, Ласалъ, Ленинъ, Марксъ, Либнехтъ.

Така се борятъ хората въ Германия срещу пакостния социализмъ и комунизмъ, които, както изглежда, сж въ предсмъртна агония и, навѣрно, скоро ще умратъ. А у насъ срещу това голѣмо зло си служимъ съ полумѣрки. Народното събрание изгони изъ своята срѣда комунистическитѣ народни представители, а остави свободно да сжществува работническата партия, която е сжщата комунистическа, само съ друго име. Правителството остави сжщо така и многобройната отровна комунистическа литература да се прѣска свободно въ страната и да сѣе въ душитѣ на народа поквара и бунтъ.

Нашитѣ власти трѣбва да разбератъ, че стоемето на комунистическитѣ народни представители въ парламента не бѣ тѣй опасно за народа и държавата, както 60-тѣ и нѣколко комунистически ежедневни и седмични издания, които се четатъ отъ народа. И ако привителството е решило сериозно да се справи съ комунизма у насъ, трѣбва да последва примѣра на Германия, т. е. да унищожи пакостната и зловонна комунистическа литература.

Между гнилото има и здраво. В. „Слово“ отъ 12 т. м. публикува една анкета, произведена отъ частно лице между най-възрастнитѣ ученици и ученички на една гимназия. Анкетаторътъ задалъ на ученицитѣ въпроситѣ: „Кое най-много те очудва въ всемира? Кой, мислишъ, е създалъ този всемиръ? Какъ си представлявашъ Създателя му? Има ли човѣкътъ душа? Ако мислишъ, че има — защо? Ако мислишъ, че нѣма — защо?“ И ученицитѣ трѣбвало да отговарятъ писмено и анонимно. Броятъ на ученицитѣ билъ 68 и всички отговорили на поставенитѣ въпроси. Анкетаторътъ констатиралъ различие въ вариации и шрихи, но картината била една и сжща. Всички ученици очудвало почти едно и сжщо — живота и сътворението на свѣта, — какъ е възникналъ животътъ, какъ е сътворенъ свѣтътъ? И всички отговаряли почти направо, че *Богъ е сътворилъ всемира* (и. н.), съ изключение на 12 души, „луждаещи“, 2 „скептици“ и 2 крайни „песимисти“, които не признаватъ никакъвъ творецъ и никаква душа. Въ анкетата се изброяватъ множество отговори, които поразяватъ съ своето остроумие и положителностъ.

Името на гимназията, въ която е била произведена тази похвална анкета, не ни е известно, но резултатитѣ на анкетата даватъ да се разбере, че въ тая гимназия пипа здрава ржка, която умѣе да държи това просвѣтно учреждение далечъ отъ влиянието на отрицателнитѣ вѣяния. А когато ученицитѣ сж оставени да вървятъ по своя естественъ пжтъ на развитие и обучение, безъ да се дава възможностъ на рушители и демагози да нарушаватъ душевното имъ равновесие, нѣма съмнение, че тѣ, дори и отъ никого да не сж слушали, ще се добератъ до идеята за сжществуването на Бога и душата, понеже, както казва Тертулианъ, душата по природа е християнка. Тая истина се затъмнява само когато душитѣ на младежитѣ сж изложени на пакостни внушения отъ представителитѣ на отрицанието.

Въ всѣки случай ние се радваме, че въ речената гимназия у мнозинството възрастни ученици господствуватъ здрави разбирания по най-важнитѣ въпроси изъ областта на вѣрата. Това е една утеха за насъ — да видимъ между многото гнило, което се наспори срѣдъ младежта, поради развратителната проповѣдь на комуниститѣ-безбожници, че се е запазило и нѣщо здраво.

Описваната анкета трѣбва да бжде потикъ на отговорнитѣ лица въ всички наши учебни заведения да

заработят по-усърдно, за да отстранят от повърнитѣ имъ храмове на науката влиянието на онѣя елементи, които само развращаватъ и нищо положително не вършатъ.

Цѣлата учаща се младежъ трѣбва да усвои здравитѣ разбирания на своитѣ другари отъ гимназията, въ която е произведена анкетата. И само тогава ние ще можемъ да бждемъ спокойни за утрешния день, бидейки увѣрени, че сме отрастили поколение, което има предъ очи онова, що е положително и полезно, а не отрицателно и вредно.

Нима това е върно? В. „Зора“ отъ 17 т. м. съобщава, че въ гр. Рахово учителскиятъ съветъ билъ изключилъ на 12 с. м. 23 ученици-националисти, понеже на 1 май, когато били изведени на полето, близо до казармитѣ, за да прекаратъ цѣлния день, една група отъ 60—70 ученици-националисти акламирала живо нѣкои отъ офицеритѣ съ вика „да живѣе България!“

Ние знаемъ и другъ случай въ София, когато ученици, връщайки се отъ екскурзия, пѣли патриотичната пѣсень „Мила родино!“ — и стражари имъ забранили това.

Наистина, странни работи започнаха да се вършатъ въ нашата страна. Тогава, когато навсѣкжде въ Европа властитѣ съ всевъзможни сръдства поощряватъ народностното съзнание и развиватъ чувството на любовъ къмъ родината, у насъ наопаки, не само не се върши това, ами още, когато младежъта по свои починъ желае да манифестира своитѣ родолюбиви чувства, забранява ѝ се да върши това.

И ние въ недоумение се питаме: по тоя пжтъ, до какде ще стигнемъ? Нима е допустимо, властитѣ, които иматъ на своя страна силата и цѣлото родолюбиво гражданство, за да не се дразнѣли комуниститѣ, да отниматъ възможността на здравата младежъ да се възпитава въ родолюбие? А още по-изумителенъ е фактътъ, че въ много учебни заведения, както съобщаваха вестницитѣ, сж били открити комунистически конспирации и нищо не било сторено за наказание на провиненитѣ ученици.

Младежъта трѣбва да се възпитава. Това е безспорно. Но има два пжтя, единиятъ, който води къмъ интернационализъмъ, а другиятъ — къмъ национализъмъ. Ако се забранява възпитанието въ народностенъ духъ, тогава нека да се посочи изъ кой пжтъ да се поведе нашата младежъ? По пжтя на интернационализма ли?

Ние задаваме тоя въпросъ, защото трето положение нѣма — *tercium non datur*.

ИЗЪ ПЕЧАТА.

Възпитавайте общественъ духъ у децата.

„*Денътъ на детето*“ спира вниманието на обществото върху грижитѣ за най-скъпото народно съкровище — децата. По тѣзи грижи се измѣрва културата и силата на единъ народъ.

Но коя грижа за децата е най-важна, съ най-непреходно значение?

Настоящето и бждещето на народъ и държава зависи не толкова отъ материалнитѣ условия на живота, колкото отъ духа на възпитанието, което даваме на децата въ семейството, въ училището, въ обществото. Днешното наше народно състояние разкри неджитѣ на лошото ни общественно възпитание, поради което всички сж недо волни, всички винятъ обществото и протягатъ ржце къмъ държавата, която малцина подкрепятъ.

Ние живѣемъ въ единъ вѣкъ на грубъ материа-

лизъмъ, движени само отъ материални интереси, небрежни сме къмъ духовнитѣ нужди на децата, поради което настѣпи идеенъ хаосъ и морална безпжтица: — всичко стана относително, маловажно.

Неутолими сж, обаче, щенията и влеченията, безгранични сж интереситѣ на човѣка съ материалистиченъ духъ: тѣ го правятъ вѣчно неспокоенъ и недоволенъ, тѣ раздѣлятъ хората въ обществото на враждебни лагери и друсатъ основитѣ на държавата.

Затова още отъ детинството си трѣбва да се стремимъ къмъ *повече духовностъ, къмъ повече общественостъ*, като потискаме егоизма и алчността на физическата човѣшка природа. — Това е *най-върховния ни дългъ къмъ децата!*

Грижитѣ за физическото здраве и материалното богатство на децата и за тѣхното образование далечъ не сж достатѣчни за доброто бждеще на народъ и държава, нито стигатъ да създадатъ „хармонична и щастлива личностъ“.

Духовнитѣ сили на детето трѣбва да се развиватъ чрезъ повече религиозно-нравствено и обществено възпитание, за да дири детето щастие и радостъта си въ службата на Бога, на обществото, на родината — на дълга.

Нѣма по-възвишенъ и по-достѣпенъ идеалъ за човѣка отъ *образа на Спасителя Христа*, нѣма по-свето чувство отъ чувството на *любовъ къмъ своя народъ* и по-голямъ подвигъ отъ *безкрѣстното служение на обществото и държавата си*.

Съ такива добродетели трѣбва да въоржимъ душитъ на децата, ако искаме да бжде смисленъ и възторженъ личния имъ и граждански животъ, за да проживятъ човѣшки и се борятъ братски за единството на българския родъ и за величието на България, като предисловие за лично щастие.

Нека въ „*Деня на детето*“ въздигнемъ въ душитъ си олтаръ на любовъта къмъ децата, като устремимъ сърдцата имъ не къмъ охолство, удоволствия и мѣсть, а къмъ духовно съвършенство съ девиза: „Бждете съвършени като Отца Ми“ и „любете другъ — друга“.

Нека бждемъ сигурни, че тая духовна храна попада най-много на децата и че само така ще се възвърне въ живота *щастливото детство*, озарено съ чиста *вѣра въ Бога*, изпълнено съ *почитъ и признателностъ къмъ родители и общество, отзивчиво къмъ страданията и неправдитѣ въ живота, любящо всичко българско!* Такива деца сж щастливи и тѣ ще прославятъ себе си и България.

Но възпитание на децата значи *самовъзпитание на възпитателитѣ*, защото примѣрътъ е най-силното внушение.

Да се въоржимъ съ повечко вѣра, идеализъмъ и саможертва въ служба на обществото, за да покажемъ достоенъ примѣръ на нашитѣ мили деца!

(Изъ „*Народенъ учителъ*“, брой 11, органъ на Бъл. неутр. уч. съюзъ).

СЕДМИЧЕНЪ ПРЕГЛЕДЪ НА СЪБИТИЯТА.

Народното събрание продължи разглеждането на законопроекта за Тр. Позем. Ст., по който станаха оживени разисквания. внесе се и законопроектъ за подпомагане на розопроизводството.

— Замина за Гърция група журналисти и народни представители.

— Гостува ректорътъ на Римския университетъ проф. Векио, който държа научни сказки върху философията на правото и кризата въ държав. наука.

— Образува се новъ учителски съюзъ, насоченъ противъ стария — социалистически.

— На добруджанската граница ромънски граничари сж влѣзли въ българска територия и убили добруджански бѣжанецъ. Заловенъ е отъ нашитѣ граничари ромънски подофицеръ убиецъ.

Въ Югославия се обсъжда въпроса за намаление курса на динара съ цель да се увеличи износа. Недоразумѣние има съ Ромъния по постройката на мостъ на Дунава. Отъ Бѣлградъ съобщаватъ, че сж заловили българи терористи.

Гръцкиятъ печатъ съобщава за български комити, появили се въ Бѣласица. Това се опроверга отъ България и се смѣта за аларма срещу България, за да се злепостави въ конференцията по разоръжението. Въ Халкидическия полуостровъ продължиха земнитѣ трусове, които се почувствуваха и въ България.

Германското правителство въведе житенъ монополъ. Предприе подготовката за вътрешенъ заемъ отъ 1½ милиарда марки за борба съ безработицата, като се започне вътрешна колонизация и рѣчна канална система. До сега сж емигрирали отъ Германия 50 хиляди евреи учени, лѣкари, търговци и индустриалци. Борбата противъ евреитѣ продължава.

Английската работническа партия е напуснала 2-ия амстердамски социал. интернационалъ.

Сборникъ отъ пѣсни и молитви за Православнитѣ християнски братства и дружества. — Подбралъ и наредилъ П. Диневъ.

Съ издаването на тоя сборникъ отъ пѣсни и молитви, авторътъ, както самъ бележи въ началото, цели да задоволи нуждата отъ музикална и духовна литература на Християнскитѣ братства и дружества.

Макаръ и да се конкретизира, г. Диневъ, искаме да върваме, скрива своитѣ колкото субективни, толкова и възвишени подбуди — да прослави Бога въ себе си съ пѣсни и химни и сподѣли възторга си отъ славата, величието и милосърдието на Царя на красотата и доброто.

Да задоволи чисто практически нужди — това безспорно е най-реалното оправдание за появата на тоя сборникъ. Но той, независимо отъ това, ще даде здрава храна на изтерзаната човѣшка душа, тъй самотна и унила, тъй себична и жалка безъ Бога . . .

Сборникътъ съдържа 30 пѣсни, химни и молитви. Отъ най-големитѣ майстори на тоновото изкуство — Хайденъ, Моцартъ, Бетховенъ и Чайковски сж помѣстени пѣсни, които свѣтътъ познава като истински бисери отъ короната на Вѣчната Красота.

Самъ авторътъ ни дава, покрай нотираниѣ мотиви на молитви и хармонизираниѣ химни на християнскитѣ братства, свои композиции за 2, 3 и 4 гласа и сола съ съпроводъ на пиано, пропити съ дълбоко религиозно чувство, изявени съ топълъ и искренъ тонъ. Макаръ че г. Диневъ е билъ принуденъ да се ограничи значително въ творчеството си, за да стане то достояние на по-широки

маси, повечето отъ пѣснитѣ му сж тъй искрено изпѣти, че затрогватъ съ красивата си мелодика и сочатъ едно вдъхновение, което излъчва само дълбоката и чиста вѣра въ Бога.

— „Вдѣхни ми, Боже, сила мощна,“ „Слънцето си палналь, Боже“, „Когато влѣза въ Твоя домъ“ и „О, погледнете Голгота“ сж пѣсни, които затрогватъ съ свѣтлото си вдъхновение, иматъ естествено, леко гласоводене и ще се усвоятъ леко отъ всички, които искатъ да дадатъ най-възвишенъ изразъ на чувствата си къмъ брата и Бога.

Но г. Диневъ не е забравилъ и малкитѣ въ своя сборникъ. За децата и юношитѣ той е далъ цветята на душата си, чудно хубави пѣсни, чиста радостъ, здрава храна за душиѣ имъ.

Сборникътъ на г. Диневъ, тъй умѣло подбранъ по текстъ и музика, ще задоволи нуждитѣ на братства и организации съ здрава и чиста духовна храна. Младитѣ търсятъ опиянение и възторзи. Тозъ, който изтръгне погледа имъ отъ калното, пошлото, плѣтското и го насочи къмъ небето, ще има утехата на изпълненъ дългъ и високото съзнание за служба на общочовѣшки идеали за нравствено издигане, за духовно възземање на синоветѣ на земята.

Като препоръчваме сборника на г. Диневъ на всички братства и организации, които ратуватъ за нравствено-религиозното обновление и възземање на своитѣ членове, ние върваме, че той ще проникне въ широкитѣ народни маси, където нуждата е пресушила най-жизненитѣ сокове на душата — за да смекчи болкитѣ и възпламени най-свѣтлата радостъ, която само живата вѣра въ Бога излъчва.

М. Шекерджиевъ.

I. У насъ.

Размѣнени телеграми. По случай Тезоимения день на Н. В. Царя между Височайшия Именикъ и Негово Високопреосвещенство св. Видинския митрополитъ г. Неофитъ, Намѣстникъ-Председател на Св. Синодъ, сж били размѣнени следнитѣ поздравителни телеграми:

София—Двореца.

Негово Величество Борисъ III, Царъ на Българитѣ.

По случай Тезоимения день на Ваше Величество, поднасяме Ви, отъ името на Св. Синодъ на Българската Църква и отъ наше име, най-сърдечни привѣтствия. Подчертавайки общата и беззаветна църковно-народна обичъ къмъ Ваше Величество, въ когото тъй щастливо сж превъплотени духътъ, вѣрата и мждростъта на славния вѣценосецъ Бориса първи, ние заедно съ Клира и Църквата усърдно молитвуваме Господа Бога, щото Той да утвърди българския тронъ, да благослови

съ дълголетно здраве и щастие любимия Царь и Неговото Августейше Семейство и благодатно да осогуби държавническата мъдрост на Ваше Величество, та успѣшно да изведете държавния корабъ въ тихо пристанище и още по-успѣшно да творите мирно благоденствие и културно унапредване на Българската църква и държава.

Намѣстникъ-Председателъ на Св. Синодъ:
† Видинский Неофитъ.

*

Негово Високопреосвещенство Видинския Митрополитъ Неофитъ, Намѣстникъ-Председателъ на Св. Синодъ
Видинъ.

Съ чувства на синовна признателностъ приехъ топлитѣ приветствования, които Ваше Високопреосвещенство Ми отправя по случай имения Ми день. Като благодаря вседушевно Вамъ, на Светия Синодъ, на Светата ни Църква и на клира, усърдно молю се за Моятъ небесенъ ангелъ да покровителствува винаги благочестивия ни народъ и мъдро напътствува къмъ по-добри бжднини. Цѣлувамъ архипастирската Ви десница.

Царьтъ.

Тезоимениятъ день на Н. В. Царя. Миналия понеделникъ, на 15 т. м., е билъ отпразднуванъ тържествено въ цѣлата страна Тезоимениятъ день на Негово Величество Царя.

По тоя случай въ храма-памятникъ „Св. Александъръ Невски“, на южния престолъ, посветенъ на Св. Царь Бориса, Негово Високопреосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Стефанъ отслужи Божествена литургия. Следъ това, точно въ 11 часа, Негово Високопреосвещенство отслужи молебенъ, въ съслужение съ Тѣхни Високи Преподобия Архимандрититѣ Иосифъ и Кирилъ и многобройно духовенство. На молебена присъствуваха г. г. министритѣ, начело съ министъръ председателя г. Н. Мушановъ, бюротъ на Народното събрание, начело съ г. Ал. Малиновъ, цивилната и военна свита на Н. В. Царя, всички чужди пълномощни министри, генералитетътъ, бивши министри, народни представители, кметътъ г. д-ръ Хар. Орешковъ, висши чиновници, представители на емигрантскитѣ организации, ветеранитѣ, по едно отдѣление на всички части на столичния гарнизонъ, ученицитѣ и учителитѣ отъ II-ра Софийска мъжка гимназия, чийто патроненъ празникъ е сжщо днесъ, и хиляденъ народъ.

Следъ това военниятъ министъръ г. ген. Кисьовъ поздрави съ празника строенитѣ на площада войскови части, запасни офицери и подофицери, ветерани, ученици и пр.

Служба въ Синодалния параклисъ. На 15 т. м., въ понеделникъ, деньтъ на Св. Царь Бориса, бѣ патронниятъ празникъ на Синодалния параклисъ. По тоя случай бѣ отслужена Божествена литургия отъ Негово Високопреподобие Архимандритъ Кирилъ, началникъ на Културно-просвѣтното отдѣлене въ Св. Синодъ. Присъствуваха синодалнитѣ чиновници и много богомолци.

Годишно събрание на Д-во „Червенъ кръсть“. На 27 и 28 май т. г. се свиква въ София главното годишно събрание на Българското Д-во „Червенъ кръсть“. Св. Синодъ е опредѣлилъ за свой делегатъ Негово Високоблагочестие протоиерей Ив. Гошевъ, професоръ въ Богословския факултетъ.

Убитъ семинарски учителъ. По миналия петъкъ, срещу Гергьовденъ, въ Пловдивъ е билъ убитъ отъ злодейци стариятъ и многозаслужилъ учителъ Атанасъ Михайловъ, преподавателъ по класическитѣ езици въ Пловдив. дух. семинария. Покойниятъ, родомъ отъ Македония, дълги години бѣ учителъ и директоръ на българскитѣ гимназии въ разни македонски градове. На другия день е станало тържественото му погребение, въ което взели участие гражданитѣ на Пловдивъ и цѣлата македонска емиграция въ тоя градъ. Богъ да го прости, вѣчна му паметъ.

Отличени съ офикии свещенослужители. Св. Синодъ е далъ благословение да бждатъ отличени съ офикии, за усърдна дългогодишна служба на Църквата следнитѣ свещенослужители:

- 1) Свещеноикономъ Иванъ Янковъ отъ гр. Ловечъ — съ офикия „нагрѣденъ кръсть“.
- 2) Свещеникъ Стефанъ Ганчевъ отъ с. Лѣтница, Ловчанско, — съ офикия „протоиерей“.
- 3) Протоиерей Георги п. Димитровъ отъ с. Скравена, Орханйско, — съ офикия „свещеноикономъ“.
- 4) Свещеникъ Борисъ Георгиевъ отъ с. Литаково, Орханйско, — съ офикия „протоиерей“.
- 5) Свещеноикономъ Алекси Ликовъ, Архиерейски намѣстникъ въ гр. Берковица, — съ офикия „нагрѣденъ кръсть“.
- 6) Свещеникъ Георги Герасимовъ отъ гр. Ломъ, — съ офикия „протоиерей“.

Успѣхитѣ на учителитѣ-неутралисти. Дружеството на учителитѣ-неутралисти брои вече повече отъ 1500 членове. То развива една похвална родолюбива дейность. Негови членове кръстосватъ страната и свикватъ публични събрания, на които подлагатъ на остра критика разрушителната дейность на учителитѣ-социалисти отъ Българския учителски съюзъ. Такова събрание дружеството е устроило на 7. т. м. и въ гр. Видинъ, дето сж говорили г. г. Бочо Шейтановъ, Д. Чолаковъ и Станевъ. По тоя случай мѣстното настоятелство е изпратило на г. министра на Народното просвѣщение телеграма, въ която му съобщава, че учителството, духовенството, воинството и гражданството, обединени около знамето на България, демаскиратъ пакостната роля на социалиститѣ въ Българския учителски съюзъ.

Проявилъ се семинаристъ-учителъ. Негово Благоговѣнство свещ. Дим. п. Стояновъ, председателъ на църковното настоятелство въ гр. Скъртъ (Петричка околия), не намира думи да възхвали енергичния селски учител Никола Г. Атанасовъ, завършилъ миналата учебна година Софийската дух. семинария. Младиятъ учителъ, освенъ училищната си дейность, проявилъ и църковна такава. Така, благодарение на своето голѣмо усърдие и старание, той успѣлъ да образува отличенъ детски църковенъ хоръ, който съ своето хубаво пѣние все повече и повече привличалъ богомолци въ църква, като самиятъ учителъ-регентъ не пропускалъ недѣля и празникъ да произнесе хубава проповѣдь. Така могатъ и трѣбва да се проявятъ всички семинаристи-учители.

Опровержение. Негово Благоговѣнство Бѣзовския енорийски свещеникъ Ст. Тодоровъ, който презъ Страстна седмица т. г. замѣствалъ боледувалия по онова време енорийски свещеникъ въ с. Батишница (Бѣленско), ни пише, че никакви нападения отъ никого не били извършвани въ това село, нито върху свещеника, нито на църква и богомолци, нито пъкъ били счупвани прозорци или билъ нараняванъ нѣкой, както невѣрно това бѣ съобщено въ вестницитѣ.

Архиерейско посещение. Въ следвеликденската си обиколка на епархията Н. Високопреосвещенство св. Доростолският и Червенски митрополитъ г. Михаилъ на Свѣтлия Пегъкъ, идейки отъ с. Балабанлии, пристигналъ въ с. Бъзовецъ, посрещнатъ на край селото отъ селянитѣ и приветствуванъ отъ енорийския свещеникъ. Тукъ били дошли и ученицитѣ отъ турското училище съ своята учителка, които придружили шествието до църковния дворъ, където останали до извършване на водосвета. Тъжно впечатление направило отсъствието на българскитѣ учители, които не пожелали да прекратятъ учебнитѣ занятия за малко, за да доведатъ ученицитѣ и поздравятъ своя свещеноначалникъ. Негово Високопреосвещенство говорилъ назидателна речъ и въ края на селото, и при извършване водосвета, като наблегналъ на днешното голѣмо зло у насъ — паргизанщината, която трови и разрушава всички благородни начинания.

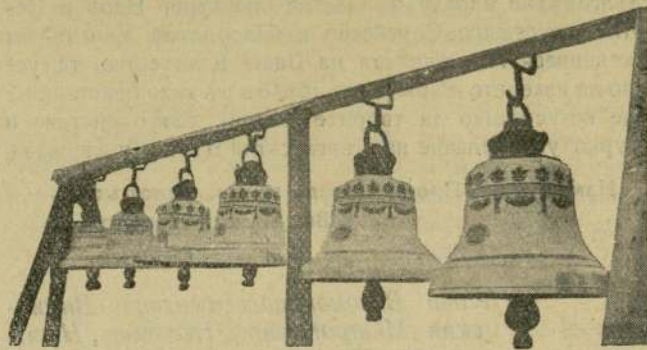
Ръководителъ на Вътрешната мисия при Св. Синодъ г. Б. п. Стоименовъ въ последно време посети градоветъ: Ловечъ, Плъвенъ, Г.-Орѣховица, Русе, Варна, Шуменъ, Преславъ, В.-Търново, Ст.-Загора и Пловдивъ. Въ нѣкои отъ тия градове г. п. Стоименовъ е говорилъ сказки.

Препоръчанъ сборникъ. Съ окръжно № 2697 отъ 2 май т. г. Св. Синодъ е препоръчалъ на Епархийскитѣ началства „Сборника отъ пѣсни и молитви за Православнитѣ християнски братства и дружества“, цена 35 лв., отъ Петъръ Диневъ, учителъ въ Софийската духовна семинария.

II. Въ чужбина.

Иерусалимската църква. Всички гръцки вестници съобщаватъ напоследъкъ, че генералъ-губернаторътъ на Палестина напоследъкъ съобщилъ на иерусалимската църква решението, взето тѣзи дни въ Лондонъ, за произвеждане изборъ на иерусалимски патриархъ. По този случай тѣ единодушно изтъкватъ, че процедурата около този изборъ щѣла да започне, за да се произведе изборътъ по законно-установения редъ и чинъ. Процедурата около избора трае около три седмици. Значи презъ идния м. май овдовѣлиятъ иерусалимски патриаршески престолъ ще бжде запълненъ вече. Атинскиятъ правителственъ в. „Проиа“ (Утро), разглеждайки този въпросъ, изтъква, че божигробското братство нѣмало да се затрудни и отегчи въ благополучното разрешение на този въпросъ, защото между духовенството на Иерусалимската църква имало лица, които били подходящи въ всѣко едно отношение да заематъ този вакантенъ престолъ и да управляватъ паството му и да отговарятъ на тежката отговорност на тази служба.

Римската църква. Съ голѣма тържественостъ папа Пий открилъ новата свещена година въ църквата Св. Петъръ въ гр. Римъ. На тържеството присъжтствували царски особи и дипломатическото тѣло, аташирано при папата, както и многоброенъ народъ. По този случай папата съ златенъ чукъ ударилъ три пжти на св. врата на катедралата. Тази стена е заприщена съ малки тухли, повече отъ 500 на брой, подарени отъ разни поклонници, чиито имена сж написани на всѣка една отъ тухлитѣ. Стената падна, и папата съ свитата си, облѣчени въ свѣтли и много скъпи златни дрехи, влѣзълъ вътре въ храма, дето извършилъ службата тържествено. Тази свещена година ще трае чакъ до идущия Великденъ. Тя е по случай навършването на 1900 години отъ разпъването на Христа на кръста.

Камбани съ опредѣлени тонове работи Благо Ив. Велегановъ -- Пловдивъ,

ул. Абаджийска № 30.

УДОСТОВѢРЕНИЕ.

Настоятелството на църквата „Св. Богородица-Благовѣщение“ въ гр. Станимака дава настоящето на Благо Ив. Велегановъ отъ гр. Пловдивъ въ увѣрние на това, че той достави на църквата четири камбани съ ясни и мелодични тонове: ми, до, солъ и до.

Председателъ: *Свещ. Ст. Филипвъ.*

Станимака, 23. IV. 1933 год.

1—37—1

КАМБАНИ

Църковни, училищни, свѣщеници, съ различни величини — първокачествени. Продавамъ на изплащане. Преливаме стари на самото мѣсто. Отнесете се при Димитъръ М. Алексиевъ — техникъ-камбанолѣяръ.

ул. „Клементина“ № 251 — София.

1—32—1

КАМБАНИ

ЦЪРКОВНИ И УЧИЛИЩНИ

първокачествени; доставяме нови и преливаме спукани

ДОСТАВЯМЕ

КУДСКИ ЧАСОВНИЦИ

МЕССИНГОВИ ПОЛИЛЕИ И СВѢЩНИЦИ

на цени конкурентни

Бр. Алексиеви
(камбанолѣяри)

1—41—1

[ул. V. Болнична — Пловдивъ.